

De woede van een dijkenbouwer

Ruw volk

50 Janny Roos - Museum Hoeksche Waard

Museum Hoeksche Waard bestaat 50 jaar. Dit wordt gevierd van maart 2018 tot mei 2019. In de expositie '4000 jaar Hoeksche Waard' in boerderij Oost Leeuwenstein in Heinenoord, wordt de bezoeker meegenomen langs 50 onderwerpen, die samen de geschiedenis van de Hoeksche Waard vertellen. Zij zijn het onderwerp van een wekelijkse column.

Het waren bepaald niet allemaal lieve welwillende jongens, die in de voorbije eeuwen onze dijken bouwden. De 16de eeuwse Andries Vierlingh, rentmeester te Steenberg, bedijkingsdeskundige en auteur van het standaardwerk "Tractaet van Dyckagie" klaagde de steen en been: ".... nu zijn 't al rabauwen ende schuymers, die meer comen om de biercan (...) te bestormen dan om den dijk te maecken."

Dijken moesten in de zomermaanden worden gebouwd. Vanaf maart kon het werk beginnen en het moest klaar zijn op Sint Jan, 24 juni. De dijk had dan nog even tijd om in te klinken, voordat het weer slechter en de vloed hoger werd. Maar haast was ook geboden, omdat de arbeiders in de loop van juli er vandoor gingen om te gaan oogsten. Onze polders zijn ontstaan op drooggevalen zandplaten, waar klei uit

zee zich op afzette. Opwassen worden ze wel genoemd. Toen de eerste polders er eenmaal lagen, werd voor nieuwe polders vaak gebruik gemaakt van 'aanwassen': klei die zich vastzette tegen de dijk van een bestaande polder.

HET GRAVEN MET DE HAND WAS EEN ONVOORSTELBAAR ZWAAR KARWEI.

Dit proces werd vaak een beetje geholpen door de platen met biezen te beplanten. Als de plaat groot genoeg was, werd het tracé voor de nieuwe te bouwen dijk uitgezet. Daarbij werd een brede rand buitendijks gebied gereserveerd, waar de grond voor de bouw van de dijk vandaan moest komen. Dicht langs de rivier werd een zomerkade aangelegd

1925 - Polder- en dijkwerkers te Heinenoord (foto: Museum Hoeksche Waard)

en daarbinnen werd dan de klei uitgegraven en naar de in aanbouw zijnde dijk vervoerd. Dankzij de zomerkade liepen de putten die zo ontstonden niet vol met water. Tussen de putten werden ook weer dammen aangelegd, zodat er transport mogelijk was. Er waren uiteraard geen graafmachines

en geen vrachtwagens. Het was een onvoorstelbaar zwaar karwei. De grond moest met de hand worden uitgegraven en met de kruiwagen of paard en wagen naar de plek van bestemming worden gebracht. Het was natuurlijk niet netjes, maar toch wel enigszins begrijpelijk dat sommigen er

vandoor gingen en tot woede van Vierlingh "heur aangenomen werck op de prijs gelijck zij 't aengenomen hadden niet en volbrachten". Sommigen waren ook niet te beroerd om collega's die naar hun idee te veel ijver aan de dag legden te bedreigen. Het schijnt zelfs voorgekomen te zijn dat er een

oorlogsschip aan te pas moest komen om de heren in toom te houden. Vierlingh zocht de oplossing in afschrikking en wraak: "... dat men die terstont ophangen zoude bij vonnisse van gesworens bij maniere van den provoost". Maar ja, Andries, aan een dode arbeider heb je ook niks.